

Dato 25-2-2019

Leon Hiitola Iversen

Tel. +4578410128

leon.iversen@stab.rm.dk

1-00-1-19

Temaer for arbejdet i det midlertidige udvalg vedrørende klima, bæredygtighed og ressourcer

Ramme for udvalgets arbejde

FN's verdensmål er den strategiske ramme for den nye strategi for udvikling i Region Midtjylland.

Det midlertidige udvalg vedrørende klima, bæredygtighed og ressourcer skal ifølge udvalgets kommissorium undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan det tredje spor i den nye regionale udviklingsstrategi, "*at tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling*", kan omsættes til konkrete handlinger i regionens egen drift såvel som i samarbejdet med regionens kommuner og øvrige samarbejdspartnere.

Udvalgets overordnede formål er at fremme omstillingen til et bæredygtigt samfund ved at skærpe det politiske fokus på klima, bæredygtighed og ressourcer i Region Midtjylland.

Udvalget vil have fokus på at udvikle og skærpe regionens ambitioner og målsætninger i forhold til klima, bæredygtighed og ressourcer, eksempelvis med afsæt i udvikling af det grønne regnskab, input til regionens kommende bæredygtighedsstrategi og forberedelsen af en tilslutning til initiativet klimaregion.

Samtidig med dette visionsarbejde vil udvalgsarbejdet inddrage konkrete projekter eller prøvehandling, som knytter an til de forskellige temaer for udvalgets arbejde.

Udvalget skal på sit første møde drøfte, hvilke emner og anbefalinger det ønsker at prioritere at arbejde i dybden med i det kommende år. Notatet her præsenterer en række relevante temaer, som alle rummer et forbedringspotentiale, og som kan danne baggrund for denne inddledende drøftelse af udvalgsarbejdet.

Det politiske afsæt for opgaven

Verden oplever store og komplekse udfordringer i forhold til klima, bæredygtighed og ressourcer. Der er behov for helhedsorienterede løsninger, som tager lokale, globale, kort- såvel som langsigtede muligheder og konsekvenser i betragtning. Region Midtjylland skal på én og samme tid arbejde med både forebyggelse af og tilpasning til klimaforandringer.

EU har en målsætning om implementering af en klimaneutral økonomi. Et samfund som ikke påvirker klimagasindholdet i atmosfæren. For at realisere dette mål kræver det, at regioner i hele Europa har løbende fokus på optimeringer og forbedringer. Dette både gennem anvendelse af nye teknologier og ændret adfærd.

Udvalget skal i høj grad arbejde med den politiske retning i arbejdet med omstillingen til et bæredygtigt samfund, herunder indgå dialog og alliancer med politikere på alle niveauer samt øvrige nuværende og potentielle samarbejdspartnere.

Arbejdet foregår derfor både internt i egen drift og i samarbejder på tværs af forsknings- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, forsyningselskaber, private virksomheder og andre interessenter.

Region Midtjylland indgår således i og driver partnerskaber på tværs af faglige, administrative og geografiske grænser.

Temaer for udvalgets arbejde

Region Midtjylland skal i 2019 udarbejde en ny Agenda 21 strategi – en ny bæredygtighedsstrategi for regionens egen drift og det omkringliggende samfund. Inden for regionens arbejde med klima, bæredygtighed og ressourcer kan fremhæves forbedringspotentialer inden for affald, energi, indkøb, mobilitet, klimatilpasning og vand.

Affald

I 2017 viste det grønne regnskab under Agenda 21 i Region Midtjylland, at genanvendelsesprocenten på regionens hospitaler kun er 18 %. Der ligger et stort forbedringspotentiale i at fokusere på ressourcer for at undgå spild og affald. Aarhus Universitetshospital har allerede gjort sig relevante erfaringer og tanker igennem for eksempel et materialestrømsprojekt og en ny affaldsstrategi.

Udvalget kan eksempelvis blive introduceret til erfaringerne fra Aarhus Universitetshospital og til det projekt om "Det bæredygtige hospital", som er igangsat, for på den baggrund at komme med anbefalinger til et skærpet fokus på genanvendelse i Region Midtjylland.

Energi

Det grønne regnskab for 2017 viser et stabilt el-forbrug. Dvs. at de opnåede energibesparelser opvejes af øget forbrug i forbindelse med nyanskaffelser som fx medico-teknisk udstyr. Der ligger et stort potentiale i at arbejde med det indirekte energiforbrug i regi af regionens indkøb. Der ligger også et potentiale i at udvide det grønne regnskab med data om for eksempel spildevand og skadelige stoffer i et miljø-/klimaregnskab.

Region Midtjylland er projektleder for et eksisterende projekt om grøn omstilling af fjernvarme produktionen i fjernvarmesektoren. Projektet REFER er et partnerskab mellem 23 kraftvarmeværker og Gudenaacentralen. Der arbejdes med grønne teknologier som biogas, biomasse, sol og el-drevende varmepumper. Det velfungerende partnerskab ønsker at udvide kredsen og på sigt inkludere de næste led i værdikæden i fjernvarmesystemet, hvilket vil sige distributionsnettet og forbrugerne i forhold til lavtemperatur fjernvarmesystemer og samspillet mellem el- og fjernvarmenettet (fjerde generations fjernvarme) for på den måde at reducere ledningstab, opnå energibesparelser og lavere priser for forbrugerne.

Udvalget kan eksempelvis drøfte og komme med anbefalinger til pejlemærker for koncernens energi-indsatser.

Indkøb

Regionen køber ind for mere end 7 mia. kr. om året, og indkøb udgår derved en stor muskel, som kan påvirke både produktions- og konsumleddet i en bæredygtig retning. Indkøbte varer og tjenesteydelser udgør det største klimaaftryk ifølge det grønne regnskab: 70 % af den samlede påvirkning, mens transport og energi står for hhv. 8 % og 7 %. Nye måder at tilgå indkøb og udbud på er centrale virkemidler, ligesom det er vigtigt at have indikatorer for bæredygtighed, der gør det muligt at målrette indsatsen og fremme en positiv påvirkning af ressourceforbrug, klima og miljø. Region Midtjylland skal i relevante udbud stille krav til nye fremstillingsmetoder og materialer.

Udvalget kan eksempelvis drøfte og komme med anbefalinger til, hvordan regionens indkøbspolitik kan udvikles, så den bidrager til en bæredygtig omstilling.

Mobilitet

I 2018 brugte Region Midtjylland 343,3 mio. kr. til kollektiv trafik (heraf ca. 217 mio. kr. til ren busdrift). Derudover driver regionen transport og logistik ved MidtTransport og endelig kører ansatte i regionen til eksempelvis møder og mellem skiftende arbejdspladser. Langt hovedparten af drivmidlerne til transporten er fossile brændsler.

Den interne logistik og driften af den kollektive trafik skal ses i tæt sammenhæng med den nationale, regionale og lokale mobilitet. Det er således ikke kun de nye teknologier, som kræver brug af færre fossile brændsler, men også ændret adfærd i form af mere samkørsel, videomøder og lignende der skal til for at nedbringe udledningen af klimagasser.

Udvalget kan eksempelvis udfolde temaet ved inddragelse af eksperter, der kan komme med forslag til arbejdet med transformationen i Region Midtjylland. Samtidig findes gode eksempler hvor det er lykkedes at implementere mere bæredygtig transport.

Klimatilpasning og vand

Klimaforandringerne bliver mere og mere tydelige med mere nedbør, kraftigere storme og stigende havvandspejl, som udfordrer vores levevis og værdier. Region Midtjylland er gået ind i arbejdet med at skabe en klimarobust region i samarbejde med kommuner, forsyninger og andre interessenter.

Da vand ikke kender til grænser, skal udredning af problemstillinger og løsninger findes gennem partnerskaber. Igennem de seneste 10 år har Region Midtjylland årligt anvendt ca. 1 mio. kr. og ét årsværk på at skabe og drive netværk blandt de regionale parter, der er relevante i forhold til vandudfordringerne. Disse aktiviteter er i dag koordineret i projektet *Coast to Coast Climate Challenge* og projektet *Topsoil*. Regionen bidrager i disse projekter til at fremme samarbejdet og til koordination.

Udvalget kan eksempelvis komme med anbefalinger til en ny og bredere organisering indenfor klimatilpasningsområdet og tilgrænsende lovgivning.

Udadvendte aktiviteter

I kommissoriet er det beskrevet, at udvalget forventes at arbejde meget udadvendt i forhold til politikere, professionelle virksomhedsledere eller andre interessenter fra såvel nationalt, regionalt og lokalt niveau om de emner, der bærer omstillingen af det midtjyske samfund til et mere bæredygtigt samfund.

Som et led i dette udadvendte arbejde vil udvalget, eller repræsentanter for udvalget, deltage i konferencer i løbet af året. Udvalgsmedlemmerne vil blive klædt på til deltagelsen i forbindelse med forudgående udvalgsmøder.

Følgende konferencer vil det være relevant at se som et led i udvalgets udadvendte arbejde (foreløbig liste):

Halvdagskonference i Danske Regioner, 10. april, Aarhus

Danske Regioner indbyder som altid regionsrådsmedlemmer til en halvdagskonference dagen før generalforsamlingen. I år afvikles ét af de fire sessioner under overskriften "Klima og miljø – hvordan gør vi regionerne klimaparate?".

Coast to Coast Climate Challenge – halfway there arrangement, 24. oktober 2019, *Sted afklares*

Midtvejs i projektet C2C CC er det i kontrakten med EU aftalt, at der skal afholdes en heldags konference for partnere og eksterne interessenter som for eksempel politikere, borgere, NGO'er og pressen. Det er under overvejelse at gennemføre konferencen som en forsmag på konferencen IWA World Water Congress & Exhibition 2020, som afholdes i København. På konferencen vil præsentationer, paneldiskussioner, interviews og film i salen blive suppleret af en udstilling med deltagelse af partnere, netværk, virksomheder og universiteter.

Udvalgets deltagelse på konferencen vil have fokus på at opnå kendskab til resultatet i projektet og på at give inspiration til regionens rolle i sådanne partnerskaber nu og i fremtiden – også på andre områder.

Forslag til mødeplan (foreløbig)

Mødeplan 2019	Temaer	Gæster	Relevante konferencer mm. (foreløbig liste)
1. marts kl. 10-13 Mødested: Regionshuset i Viborg	1) Drøftelse af prioritering af temaer for udvalgets arbejde (bl.a. på baggrund af afrapporteringen fra udvalget for grøn omstilling i 2018). Herunder konkretisering af udvalgets forventninger til afrapporteringen. 2) Initiativet Klimaregion. 3) Region Midtjyllands kommende bæredygtighedsstrategi (opstart, vision, prioritering). 4) Forberedelse af konference i Danske Regioner samt udvalgsformandens deltagelse på baskisk konference.	Repræsentanter fra skrivegruppen for den nye bæredygtighedsstrategi	Halvdagskonference i Danske Regioner, 10. april. Tema om Klimatilpasning.
7. maj kl. 14-17 Mødested: Aarhus Universitets-hospital	1) Opfølgning på temaet "Det bæredygtige hospital" 2) Udvikling af det grønne regnskab – indledende drøftelse af forventningerne hertil. 3) "Det bæredygtige hospital" (herunder affald, energi, indkøb).	Repræsentanter for hospitalet og Indkøb og Medicoteknik.	
Juni Mødetid og -sted afklares.	1) Der arrangeres bustur til konkrete C2CC-projekter. Eksempelvis Klimatorium i Lemvig og dets satellitprogram, Storå-projektet i Holstebro eller Randers og deres projekter.	Indlægsholdere afhænger af de konkrete projekter, der besøges.	
2. september kl. 14-17 Mødested: Afklares	1) Drøftelse af målsætninger for affald/ressourcer, transport og logistik samt energi. 2) Forberedelse af C2C CC halfway there-arrangement. 3) Forberedelse af input til møde i udvalg for regional udvikling den 13. november 2019.	Eksterne gæster med erfaringer fra arbejde med politiske målsætninger på miljø- og klimaområdet.	TopSoil slutkonference og C2C CC halfway there arrangement 24. oktober. <i>(Under Half Way There konferencen indlægges muligheder for politiske drøftelser med andre aktører)</i>
20. november kl. 9-12 Mødested: Afklares	1) Input til Region Midtjyllands nye bæredygtighedsstrategi og generelle anbefalinger til Regionsrådet.	Styregruppen for den nye bæredygtighedsstrategi	
9. december Temadag	Præsentation af udvalgets anbefalinger og dermed også udvalgets konkrete input til den nye bæredygtighedsstrategi.		